

NEDJELJA USKRSNUĆA GOSPODINOVA

Uskrsna radost kao utjeha

Ljudi koji su raspoloženi, optimistični i vedri, privlače. Gdje je radost, život diše punim plućima. No, radost se može tražiti i leđima okrenutim prema žalosnima, uplakanima, u zaboravu tuđeg trpljenja, u sljepoći za vlastitu tamu. Kršćani radost i nadu uskrsnuća slave licem okrenutim prema svijetu, ne zaobilazeći teške situacije i ljudsku patnju, ne potiskujući tamu. Zbog toga svijeća, kao simbol uskrsnuća Raspetoga, nosi obilježja Isusovih pet rana. Slavimo život ubijenoga, pobjedu žrtve, proslavu prezrenoga.

Jedno od osam Isusovih blaženstava glasi: “Blago ožalošćenima, oni će se utješiti!” (Mt 5, 4) Najdragocjeniji oblik radosti jest utjeha. Uskrsna radost je utjeha. Ponajprije, svima onima koji su prošli ili prolaze kroz trpljenje, sve do osjećaja Božje napuštenosti. Isus je utješen. Sve ono što je proživio i kroz što je morao proći (tjeskoba, napuštenost, izdaja, muka i smrt) sada je preobraženo. Isus je utjeha ožalošćenih. Radost uskrslog slavlja utjeha je svima onima koji ne zatvaraju oči pred stvarnošću. Uskrsli je Isus radost utjehe svima onima koje dotiče tuga svijeta i razorna snaga zla. On je radost utjehe svima onima koji tuguju zbog gubitka njima dragih ljudi, zbog uništenih odnosa ili zbog neostvarenih životnih mogućnosti. Bog ima za sve ožalošćene odgovor svoje utjehe.

Biblijska vjera u uskrsnuće ne usmjerava naš pogled samo prema vječnosti i ‘duševnom spasenju’ nego i prema tjelesnom životu u ovom konkretnom svijetu. Obećanje da će ožalošćeni biti

utješeni, upućeno je vjernicima u naše vrijeme. Pozvani smo na uskrsnuće za *živu nadu*. Moći povjerovati u takvu utjehu način je na koji se zbiva uskrisavanje *prije* smrti. To onda vjernika obvezuje ponajprije na ljubav prema svemu stvorenom, a onda dakako i na borbu protiv smrti koja ugrožava svijet i čovjeka na bezbroj načina. U tom smislu postoji smrt ne samo na koncu nego i *usred* života. Otuđenost i izopačeni odnosi među ljudima, deficit smisla, nepravda i ideološka laž; 'volja za moć' i egoizam; bijeg u opijate i konzumizam – sve su to različiti oblici smrti ljudskog života usred života.

Uskrsna poruka kaže da oni koji su zlorabili svoju moć nad ljudima, nemaju zadnju riječ; da patnja i poteškoće ne moraju biti besmislene, nego ako su u ljubavi i vjeri prihvaćene mogu postati blagoslov. Zbog toga uskrsna radost jest utjeha koja oživljuje i otvara put, oslobađa snage i budi nadu. Vaclav Havel jednom reče: "Nada nije uvjerenje da će nešto dobro završiti, nego sigurnost da nešto ima smisla, bez obzira na to kako će završiti." To je uvjerenje da će se jednog dana pokazati kako sve što živimo, sreća i nesreća, pobjeda i poraz, ima smisao. Usprkos ludosti ratova, genocida, destrukcije, ljudska egzistencija nije osuđena na apsurd. Riječ je o konačnoj i nezamislivoj pobjedi smisla.

U noći vazmenog bdijenja bezbrojne upaljene svijeće pretvorile su prostor tame u prostor svjetla. U simboličnim liturgijskim radnjama (gestama) izražavamo poziv *krštenika*: da budu *djeca svjetla*. Prvi kršćani nazivali su se 'djeca svjetla' i u krštenju su se nanovo rađali na životnu nadu koja je jača od sve tame. Bog treba ljude koji dopuštaju da ih ponese nada koja odjekuje iz uskrsne poruke.

DRUGA VAZMENA NEDJELJA

Vjera i pitanje patnje (lv 20, 24-31)

"Ako ne vidim na njegovim rukama biljeg čavala i ne stavim svoj prst u mjesto čavala, ako ne stavim svoju ruku u njegov bok, neću vjerovati." Evanđelistu je bilo važno istaknuti činjenicu da je apostol Toma htio vidjeti i dotaći rane Raspetoga. Bilo mu je važno da se Uskrsli Krist pokaže kao onaj koji je prethodno trpio i umro. Moći vjerovati u Boga polazeći *od iskustva patnje* – o tome se ovdje radi.

Možemo pretpostaviti da je apostol Toma od malih nogu slušao pobožne priče o tome kako je Bog čudesno spašavao one koji su se u njega pouzdavali. Prisjetimo se povijesti Abrahama ili izbavljenja Izraelaca iz egipatskog ropstva. Toma je naučio napamet molitve u kojima se zazivalo za Božju pomoć. Vjernik očekuje od Boga da i danas ponavlja čudesna djela iz prošlosti i tako jasno posvjedoči da je živi Bog koji pomaže i spašava. Na mnogim mjestima u biblijskim psalmima vjernik vapi Bogu iz duboke nevolje, dok mu se bezbožnik izruguje i pita ga: 'Gdje ti je *sada* tvoj Bog?!

106

To je bilo temeljno uvjerenje (mentalni sklop) pobožnog biblijskog vjernika. I apostol Toma odgajan je u tom ozračju. Ta biblijska vjera snažno je utjecala na njegov pogled na život. U času Isusove smrti, Toma je *izgubio vjeru*. Dok je Isus umirao, prolaznici su se rugali. Njegova smrt na križu bila je jasna potvrda da je propovijedao iluzije. Zašto Bog nije intervenirao i spasio svoga izabranika? Isus je u Tomi probudio nadu, zapalio vatru. Od svega toga, sada je preostalo samo veliko razočaranje. Tuga, nevjerica, sumnje toliko su duboko bile u njemu, da poruke učenika o tome da Isus živi nisu mogle doprijeti do njega.

Je li Toma *iskušavao* Boga? "Rečeno je: Ne iskušavaj Gospodina, Boga svojega!" (Lk 4, 12) Isus dopušta i razumije naše sumnje. Zna kako je slaba naša vjera: "Ako ne vidite znamenja i čudesa, ne vjerujete!" (Iv 4, 48). On nas susreće kao netko tko nas razumije, tko prihvaća i naše sumnje, te daje dodatne potvrde koje trebamo.

Kako poništiti ono što se zbilo (sramotna smrt na križu) i zbog čega je Toma izgubio vjeru? U tome mu pomaže ukazanje Uskrslog. Toma spozna je da se je prebrzo predao očajanju. Isusova patnja i umiranje nisu bili svršetak, nego put do konačne proslave. U njemu se polako rađa *novo* iskustvo vjere. Isusove rane postaju znak da je Bog s ljudima u njihovoj patnji i umiranju. Isusove rane potvrđuju blizinu Božju sa svim žrtvama zla.

Današnji evanđeoski odlomak poziva na vjeru koja može *izdržati* pitanje patnje. Prisutnost patnje i zla u svijetu uvijek predstavlja veliki izazov za vjeru. Nema teologije koja na pitanje patnje može dati zadovoljavajući odgovor. Jedino što teologija može jest da pomogne živjeti iz vjere s pitanjem patnje. A to nije lako. Nije lako vjerovati u Božju blizinu naočigled tolikoga

trpljenja u svijetu. Ne bez razloga, današnje evanđelje kaže: "Blaženi koji ne vidješe, a vjeruju!"

Isus kaže da je moguće biti čvrsto oslonjen na Boga i vjerovati a da se ne vidi, 'vjerovati u neznanju' (zbog čega se stvari događaju tako kako se događaju). I da je moguće vjerovati u tami križa iz perspektive uskrsnuća. Usmjeriti svoj pogled na Isusa, raspetoga i uskrsloga, ranjenoga i iscijeljenoga.

Kada se nedjeljom okupljamo na euharistijsko slavlje, naše je pamćenje *dvostruko*: pamtimo radost zbog uskrsnuća, ali ne zaboravljamo put patnje. Slavimo uskrsnuću radost i s onima kojima ide loše u životu. S njima želimo podijeliti blaženstvo vjere, nadu u utjehu Božju. Ožiljci rana potvrđuju da uskrsli Isus nije bezimni anđeo, utvara, nego Isus kakvog su učenici poznavali u vrijeme zemaljskog života. On je put do Oca.

TREĆA VAZMENA NEDJELJA

Tri znaka (lv 21, 1-14)

Slijedeći terminologiju našega teologa Ivana Goluba mogli bismo Uskrslog Krista nazvati *Prisutnik*. U mnogim pripovijestima o ukazanjima i susretima s Uskrslim Kristom riječ je o tome da ga njegovi učenici ili žene koje su došle na grob u prvi mah *ne prepoznaju*. Bilo je potrebno određeno vrijeme, zajedničko druženje, riječi koje su čuli, kako bi učenici prepoznali Isusa i uskliknuli: 'Gospodin je!' Nije to puki uzvik, nego potvrda da je stvarno uskrsnuo i da se ne radi ni o kakvoj samoobmani. Zatim opet iščezava. Opisana napetost u iskustvu prvih učenika između prepoznavanja i neprepoznavanja govori nam o tome da su se prvi učenici morali privikavati da je Isus sada s njima na *novi* način prisutan. Ona neposrednost i blizina zemaljskog Isusa više ne postoji. Rađa se vjera u novu vrstu nazočnosti Učitelja među njima.

O tome nam svjedoče mnogi evanđeoski tekstovi u kojima svjedoci govore o tri 'znaka' pomoću kojih se može opaziti nazočnost Uskrsloga. Ta tri znaka igraju osobito ulogu kod evanđelista Ivana i Luke. To su: zajednička *gozba* (obrok), novo *razumijevanje* Pisma Starog zavjeta, te *poslanje* drugima.

Kao što je blagovanje zemaljskog Isusa s grešnicima bio znak blizine Kraljevstva, i kao što je Posljednja večera bila znak novog saveza, tako sada *gozba* (euharistija kao sakrament

Uskrsloga!) jest znak njegove ljubavi koja nadilazi svaku podjelu i ljude sabire u jedan Božji narod.

Učenici *novo razumijevanje* Pisma doživljaju kao *dar* Uskrslog koji im je otvorio oči da razumiju Pisma (usp. dvojica učenika na putu u Emaus).

Taj dar, međutim, nije im dan da ga čuvaju samo za sebe. Isusova uskrsla nazočnost rastjeruje strah (preplašeni učenici iza zatvorenih vrata) i *šalje* učenike da budu svjedoci, da navještaju evanđelje svakom stvorenju. To je poanta svih ukazanja: *poslanje* (žena da idu učenicima, usp. Mk 16,7; učenici jedni drugima: usp. Lk 24,33; a svi oni zajedno poslani su 'k drugima', usp. Mt 28, 18; Iv 20, 21; Dj 1,8). Uskrsna je vjera dragocjeni dar svim ljudima.

O tome nam svjedoči i 21. poglavlje evanđelja po Ivanu. Iako je to poglavlje, literarno i egzegetski gledajući naknadni dodatak, to ne znači da ono nema svoje duboko teološko opravdanje. Isus tri puta pita Petra - 'Ljubiš li me?' - jer mu je Petrova ljubav jako važna. *Ona je pretpostavka za poslanje*. U evanđeljima apostol Petar nije prikazan kao besprijekoran i savršen. Naprotiv, njegova biografija na dramatičan način svjedoči o krizi i osobnom zatajivanju Učitelja, o kukavičluku i malovjerju.

"Ražalosti se Petar što ga upita treći put: 'Voliš li me?'" Gorko je to iskustvo. Ipak, Petar nalazi snage reći: 'Još uvijek ti si moj Gospodin, a ja sam usprkos svemu tvoj učenik. Ti me dobro poznaješ, poznaješ moje slabosti, ali i moje srce. Dobro znaš, da sam nagle čudi i da volim donositi velike odluke koje zatim ne mogu održati. Ali to činim iz ljubavi. Molim te, ne diži ruke od mene. Ima u meni iskrene ljubavi i odanosti prema tebi. Ne ostavljaj me. Nisam junak, ali je moja ljubav prema tebi duboka.'

Gospodin s vama! Tri puta predsjedatelj euharistijskog slavlja pozdravlja okupljenu zajednicu tim pozdravom. Zajednica vjernika odgovara: *I s duhom tvojim!* Taj pozdrav uvijek iznovice doziva u svijest da se kršćani ne spominju Isusa kao nekoga tko je živio 'u ono vrijeme'. Okupljenima u njegovo ime obećano je da će biti s njima. "Jer gdje su dvojica ili trojica sabrana u moje ime, tu sam i ja među njima" (Mt 18,20). Krist je prisutan dok slušamo njegovu riječ. Prisutan je u prilikama kruha i vina. Vjerujemo da nam po svetoj pričesti dolazi sasvim blizu i da imamo udjela na njegovu Duhu ljubavi koji nas povezuje s njim i Ocem. Uskrsli Krist živi s Ocem, u slavi neba, ali živi i s nama

u našim radostima i nevoljama, u našim nadama i strahovima. I kada se okupljamo na službu Božju, budimo tu svijest njegove nove prisutnosti među nama i na našem životnom putu.

ČETVRTA VAZMENA NEDJELJA *Slušati Glas ili glasove?* (Iv 10, 27-30)

Današnji ljudi imaju velike mogućnosti slobodno i kreativno oblikovati vlastiti život. Ali to nije uvijek ugodno iskustvo. Neki od nas osjećaju pritisak što izabrati, za što se odlučiti. Komu vjerovati? Zbunjuje *mnoštvo glasova* koje slušamo, mnoštvo ponuda, životnih biografija, životnih stilova i sl. Promidžbeni programi i mnoštvo ponuda postali su sastavni dio javnoga života u pluralističkom društvu.

Tko želi imati vlastiti životni put i biti osobno prepoznatljiv, valja moći *razlikovati glasove* koji ga okružuju. Postoje glasovi od kojih se nekako spontano branimo, kao što postoje i glasovi kojima dajemo naš pristanak i povjerenje. Osjećamo da nam mnogo toga što svaki dan slušamo ne čini dobro. Nije uvijek lako ispravno razlikovati. Hoće se dar razlučivanja, neka vrsta duhovne intuicije.

Da bismo mogli razumjeti današnje evanđelje, potrebno je zamisliti *prizor na zdencu*. U stara su vremena pastiri sa svih strana dolazili na zdenac (izvor, bunar) sa svojim stadom. Svi su se željeli napiti. Pastiri su međusobno izmjenjivali novosti. Zatim bi opet svatko odlazio svojim putem. Ovce su se raspršile i trebalo ih je okupiti oko pastira. Pastir zove i ovce prepoznaju glas svoga pastira. "Ovce moje slušaju glas moj; ja ih poznajem i one idu za mnom." Pastira i stado povezuje zajedničko druženje i međusobno poznavanje, povjerenje i osjećaj pripadnosti.

Mnogi ljudi kažu da ne vole sliku pastira jer ih asocira na 'glupe ovce', na 'stado', a ne na zrele, slobodne i samostalne kršćane. Biblijske su slike pokušaj da se približi odnos između čovjeka i Boga. Nikako nije riječ o gluposti ili nesamostalnosti ovaca, nego Iv 10 upućuje na međusobnu prisnost i povjerljivost ovaca i pastira u ondašnjoj Palestini. Nikada nije riječ o 'gluposlijepom' slušanju. Postoji mudrost, pozitivno iskustvo, koje se u glasu pastira prepoznaje i zato ga se slijedi.

I mi smo čuli i prihvatili Isusov glas, većina nas od malih nogu, kroz roditeljski odgoj i svećeničku pouku. Preko obiteljskog

odgoja Isusov glas je dopro do nas. Imali smo povjerenje da nećemo biti prevareni, da će nam Glas pokazati pravi put. Čuti i poslušati taj glas za neke je značilo izabrati određeni poziv, za druge osobno obraćenje. Današnji kršćani ne mogu biti vjernici ako nisu kadri u pluralističkom društvu razlikovati glasove koji se natječu da pridobiju našu naklonost, iznude pristanak, simpatiju. Vrijeme kada se u društvu mogao čuti samo jedan glas (glas Katoličke crkve i Isusova evanđelja) nepovratno je prošlo. Živimo u vremenu koje je vrlo slično početcima kršćanstva.

Pozvani smo prepoznati glas Dobroga pastira. Isusov glas u evanđelju ne obećava lak, udoban put. Naš pastir ima pred očima ono najvažnije: vječni život s Bogom. Mnogi glasovi koje oko sebe slušamo žele nas prevariti. Skrivaju se iza primamljivih obećanja, lakih istina. Upravo zato valja biti oprezan. Isusov glas ne zavarava, već nas uvodi u svu istinu. Onima koji se prepuste njegovu glasu, evanđelje obećava: 'Neće propasti nikada i nitko ih neće istrgnuti iz moje ruke!'

Svaki put kada se okupljamo na zajedničko euharistijsko slavlje, slušamo Isusov glas koji poziva: 'Uzmite i jedite od ovoga svi...'. Očev glas: 'Ovo je Sin moj, Izabranik! Njega slušajte!' (Lk 9, 35) Marijin glas: 'Što god vam rekne, učinite!' (Iv 2, 5) Pozvani smo slijediti Kristov glas puni pouzdanja, s njim biti na dobru putu, na putu koji već sada i ovdje daje život i vodi u život.

PETA VAZMENA NEDJELJA

Veličina bez služenja? (Iv 13, 31--35)

Kao i mnoge druge velike i važne riječi čovječanstva, tako je i riječ 'ljubav' često zlorabljena riječ. Ona je *višeznačna*. Najčešće označava snažnu privlačnost koja se iznenada probudi u čovjeku. Neki nazivaju 'ljubav', vlastitu posesivnost, nezrelost, nagon ili strast. Prolazna i površna erotska avantura naziva se 'ljubav'. Pa i onda kada čovjek ozbiljno i odgovorno uzima riječ 'ljubav', nastaju veliki prijepori oko toga kako ljubav konkretno treba izgledati, što se od nje može očekivati, koliko daleko u ljubavi treba ići, i sl.

U zajednici u kojoj je nastalo Ivanovo evanđelja, o ljubavi se nije raspravljalo apstraktno i teoretski. Ivanovska zajednica usmjerila je svoj pogled na onoga koji ih je ljubio do kraja. Isus kaže: "Zapovijed vam novu dajem: ljubite jedni druge; kao

što sam ja vas ljubio!” Te su riječi Isusova (o)poruka, izrečena uoči tragičnog i nasilnog okončanja njegova života. Evanđelje na potresan način izvještava da je Isus svojim *oprao noge*. Opis prizora uvodno se komentira sljedećim riječima: “Budući da je ljubio svoje, koji bijahu u svijetu, iskaza im ljubav do kraja...” (usp. Iv 13, 1). I na svršetku prizora čitamo: “Ako dakle ja, Gospodin i Učitelj, vama oprah noge, treba da i vi jedni drugima perete noge.” (Iv 13, 14)

Kao kršćani okupljamo se da se prisjetimo događaja Posljednje večere. To je naše temeljno izvješće u kojemu nalazimo smisao svoga života. Posljednja večera bila je sukob dviju vrsta moći. Postojala je moć političkih i vjerskih vlasti. Radilo se o brutalnoj i slijepoj moći. Tom se moću htjelo silom uhvatiti Isusa, zatvoriti ga, poniziti ga i ubiti. To je bila moć Pilata koji je Isusu rekao: “Ne znaš li da imam vlast da te pustim i da te razapnem” (Iv 19, 10). No čitavo izvješće o Isusu, posebno u Ivanovu evanđelju, govori o drugoj vrsti moći, o moći *znaka* i riječi. To nije magična moć. To je moć smisla i istine.

Živimo u onome što se naziva “društvo zasićeno simbolima” i zbog toga jedini učinkoviti odgovori mogu biti geste koje govore o kreativnosti, a ne o uništenju, o praštanju, a ne o nasilju, o služenju, a ne o gospodovanju. Posljednja večera sadrži u sebi takve jake geste, znakove Isusova djelovanja. S jedne strane, pranje nogu je uzor učenicima da jedni drugima trebaju služiti kao što je to Isus svojim primjerom pokazao; s druge strane, pranje nogu upućuje jasno na ono što samo Isus može: učiniti nas čistima (osloboditi) po svojoj riječi (usp. Iv 13, 10); 15, 3;).

Kršćansko shvaćanje ljubavi, koje se naslanja na gestu pranja nogu, ne odnosi se prvenstveno na svijet osjećaja u nekom zrakopraznom prostoru, već je usmjereno na svakidašnjicu. Simbolična gesta pranja nogu u kršćanskom jeziku nazvala se ‘diakonia’ (služenje, đakonat). O čemu se tu radi?

Zajednički je život često duboko ugrožen htijenjem, čak prisilom, da se netko hoće izdići iznad drugoga, sebe učiniti velikim, nadmoćnim, a drugoga umanjiti, podčiniti. Takvo arogantno ponašanje jedno je od bezbrojnih lica grijeha. Isus je želio iscijeliti ljudske odnose i donijeti spas. Otkloniti korijen pošasti koja uništava međuljudske odnose. “Uze ubrus i opasa se...”. On se učinio slugom. U evanđelju izričito stoji da Isus to čini ‘kao učitelj i gospodin’. Želio je, dakle, pokazati da je *služenje sol života*. Jedni druge ljubiti kao što je on nas ljubio

znači: jedni drugima služiti, a ne samo čekati da budemo posluženi. Isus je donio poruku o *Bogu koji služi* (usp. Fil 2, 3-4). Ako čovjek ispravno štuje Boga, Bog sam postaje sluga i služi čovjeku. Bogu ne trebaju sluge jer on sve ima. Samo Bogu je biti sluga čovjeku!

Budući da je riječ 'služenje' izgubila svoje izvorno značenje, dobro je pojasniti što se pod tim misli. Ljubiti jedni druge znači paziti na dobro drugih, *biti dobrohotan*, osjećati da nam je stalo do drugoga. U Isusu Bog pokazuje da nam želi dobro. Vjerničkim jezikom rečeno, Isus je došao radi našega spasenja. Stoga služiti znači iskazati dobrohotnost prema drugome.

112

Nadalje, služenje donosi veliku 'duhovnu korist' *onome koji služi*. Istina, pomažemo drugima, ali radost i duhovna pouka koja proizlazi iz tog čina koristi prvenstveno služiteljima, jer se naše suosjećanje i razumijevanje povećava, a duhovna se načela provode u djelo. Nema drugoga načina služenja Bogu doli služenja njegovim stvorenjima. Nesebično služenje je put do spoznaje Boga. Ima li išta plemenitije i uzvišenije od toga da naš život, naše vrijeme i energiju uložimo u ljude koji će nam za to biti zahvalni cijelu vječnost?

Uskrsno vrijeme doseže svoj vrhunac na Duhove. Nova zapovijed da ljubimo jedni druge kao što je Isus nas ljubio, bila bi prezahtjevna kada ne bismo primili *Duha ljubavi*. Jedni drugima služiti, jedni druge susretati s dobrohotnošću, jedni drugima moći oprostiti možemo samo iz dara Duha Svetoga koji smo primili i koji nas na to potiče. U svakom euharistijskom slavlju molimo za taj dar. Molimo da po dioništvu za istim stolom imamo udjela na njegovu Duhu i da tako Isusovu oporuku konkretno živimo.

ŠESTA VAZMENA NEDJELJA

Kršćanska nutrina (lv 14, 23-29)

Danas smo postali jako osjetljivi na vlastitu slobodu. Dočim osjetimo da je ona ugrožena, nagoni se branimo. Biti slobodan znači moći djelovati iz vlastitih pobuda, imati moć *samoodređenja*, ne biti otuđen, izvana vođen. Pa ipak, mnogima od nas ne polazi za rukom uvijek živjeti slobodno, neometano i bez različitih prisila. Počevši od rođenja, nametnute su nam razne nepovoljne okolnosti, društvene uvjetovanosti, i sl. Nerijetko moramo

slušati druge koji nameću svoju volju. Ranjeni smo zbog ljudske samovolje pa često i slušanje Božje volje doživljavamo kao neko nametanje tuđe volje kojoj se moramo pokoriti. Mnogi od nas nose sliku o Bogu koji ljudima nameće zapovijedi i zabrane, kojemu se moraju podložiti u poslušnosti, jer Božje oko sve vidi i kontrolira, a nagrada ili kazna čekaju sve ljude.

“Ako me tko ljubi, čuvat će moju riječ...”, kaže Isus. Isusov poziv na “čuvanje njegovih riječi” ne smije se shvatiti kao nametanje izvana. Kršćanska egzistencija izrasta iz nutarnjega iskustva. Čuvati Isusovu riječ i dopustiti da ta riječ oblikuje osobni život, može samo netko tko je u svom srcu zahvaćen Isusom. Dokle god doživljavamo evanđelje kao neku izvanjsku veličinu, ono ne može biti učinkovito. Čovjek mora iskustveno doživjeti ljepotu evanđelja. Očima srca. Poslušnost vjere tada nije više nešto što dolazi k nama isključivo kao vanjski nalog. Ona se sada rađa iz oslušivanja u nutrini, iz onoga za čim u dubini duše i sami čeznemo. Na ovaj je način i Isus bio poslušan Ocu. Njegova poslušnost prema Ocu nije dokinula njegovu slobodu i učinila ga otuđenim od sebe, već je omogućila da se u njemu ostvari ono najautentičnije ljudsko i božansko.

Potvrda opisanog pogleda na kršćanski život koji se izgrađuje polazeći od čovjekove nutrine, jest obećanje u današnjem evanđelju da će se Isus sa svojim Ocem nastaniti u čovjeku koji ljubi Isusa i čuva njegovu riječ: “I k njemu ćemo doći i kod njega se nastaniti...”. Bog nije iznad nas. On je tajna koja prebiva u nama samima. Božja volja i ljudske čežnje nisu nikada dvije odvojene i različite stvari. On hoće stanovati u nama kako bismo Božju volju spoznali i prepoznali kao ono što istinski jest naš spas i naša sreća. Kršćanin se postaje tako da damo Bogu prostor u nama, da s povjerenjem u Njega usklađujemo svoju volju s Božjom voljom.

Četvrto evanđelje zato govori o teologiji “stanovanja”. Odmah na početku učenici pitaju Isusa: ‘Gdje stanuješ?’ A na kraju evanđelja, Isus odlazi da bi učenicima ‘pripravio stanove’ u kući svoga Oca. Na pitanje žene Samarijanke - Gdje stanuje Bog? – na brdu Gerazimu ili u Jeruzalemu, Isus odgovara da se istinski klanjatelji klanjaju Ocu “u duhu i Istini” (usp. Iv 4, 20-24). Srednjovjekovni mistici (pozivajući se na Iv 14, 23) smatraju da je srce vjernika mjesto Božjeg stanovanja. Slično nalazimo i u poslanici Efežanima: “Da po vjeri Krist prebiva u srcima vašim...” (Ef 3, 17).

Evandjelje nam govori o tajni nutarnjeg stanovanja povezanoj uz obećanje *dara Duha*. “Branitelj – Duh Sveti, koga će Otac poslati u moje ime, poučavat će vas o svemu...”. Puninu uskrsnog događanja slavimo na Duhove. Duh Sveti podsjeća na ljubav Božju koja želi sve obnoviti. Kao kršćani živimo i duhovno rastemo kada dopustimo da Duh Sveti drži budnim želju za *nasljedovanjem* Krista, kada živimo Isusove riječi o milosrdnosti i pomirenju, kada smo blizu bolesnima i siromašnima, kada dijelimo radost s Bogom zbog pronalaženja izgubljenoga, kada se odričemo nadmoći nad drugima, kada učimo dijeliti s drugima ono što posjedujemo.

114

U završnom dijelu evanđeoskog odlomka Isus govori o *daru mira*. Što je to mir koji nije od ovoga svijeta? Mir srca. Stabilnost srca i odsutnost pomutnje, nemira i mučnih sumnji. Mir kao sloboda od grijeha, smrti i zla. Mir ‘koji svijet daje’ počiva na pravu jačega. Isus želi dati drugačiji mir, a to je mir koji nadilazi svaku vrstu podjele. Kristov mir ima moć iznutra pomiriti čovjeka s Bogom, s drugima i sa sobom. Samo iznutra raste mir, mir po kojemu sve doista postaje novo.

I ove nedjelje priznajemo da toliko toga ima u nama što nije u službi mira. Ne dajemo dovoljno prostora Isusovu Duhu u nama. Zamolimo Isusa da sa svojim i našim Ocem *uđe unutar* nas. Čuvati Isusove riječi, u konačnici, znači dopustiti njegovu stanovanje u nama. I tako hraniti nutarnjeg čovjeka. U tome se sastoji snaga kršćanske nutrine.

SEDMA VAZMENA NEDJELJA

Crkva kao sakrament jedinstva (Iv 17, 20-26)

Isusova molitva za jedinstvo (‘da svi budu jedno’) daje naslutiti da je jedinstvo kršćana bilo ugroženo već od samih početaka i da je zbog zakazivanja kršćana i Crkve u svom poslanju oslabila ujedinjujuća snaga kršćana u čovječanstvu. Po jedinstvu kršćana trebao bi svijet spoznati da je Bog poslao svoga Sina: “da svijet uzvjeruje da si me ti poslao” (Iv 17, 21). Kršćanima je, nažalost, tijekom povijesti bila važnija nacionalna od vjerske pripadnosti (idolatrija nacije) i tako se događalo da su kršćani različitih nacija između sebe vodili velike i strašne ratove. Kršćani su se 1054. međusobno posvađali i podijelili na istočne i zapadne, zatim u 16. stoljeću na katolike i protestante.

I Crkva je tako izgubila na svojoj vjerodostojnosti, a Isusova poruka i poslanje potamnjeno je slabim svjedočenjem kršćana. Taj ogromni teret podjela leži nad poviješću kršćana sve do danas.

Ako evanđelje snažno ističe *jedinstvo kao znak*, onda to znači da svijet ponajprije trpi zbog nesposobnosti ljudi da budu jedni s drugima i jedni za druge. Ljudi rijetko žive u slozi, kako na razini osobnih i obiteljskih odnosa, tako i na razini međunarodnih odnosa. I današnje čovječanstvo obilježavaju velike podjele.

Prva Crkva je započela živjeti u Rimskom Carstvu koje je u sebi bilo duboko podijeljeno sukobima, obilježeno međusobnim prezirom i društvenim razlikama, iako je vojna moć izvana i na silu održavala jedinstvo carstva. U takvom svijetu prve kršćanske zajednice nastajale se od ljudi koji su između sebe bili jako različiti, čak i neprijateljski raspoloženi. Tako su, osobito židovi i pogani, morali prihvatiti jedni druge kao braću i sestre. Ali i bogati i siromašni morali su se učiti zajedno živjeti i slaviti Boga. Neuki i učeni imali su što dati jedni drugima. Nije se gledalo na razliku je li netko bio rob ili gospodar. Doduše, nisu prve kršćanske zajednice bile idilične, bez ikakvih nutarnjih trzavica. Ali se uvijek iznova opominjalo vjernike da dosljedno žive međusobno bratstvo i sestrinstvo i da se sačuva jedinstvo među njima. Bilo je to stvarno veliko čudo u starom svijetu: da su prvi kršćani nadilazili nacionalne, socijalne i religiozne razlike. Navještaj Uskrsloga Krista pratila je snaga vjere koja je pozivala na pomirenje i međusobnu ljubav.

Što kršćane danas međusobno povezuje? Mistik, teolog i diplomat Nikola Kuzanski govori o 'jedinstvu u različitosti'. Kako tu formulu protumačiti? Je li dovoljna različitost, dok jedinstvo nije nužno? Prema Isusovoj molitvi jedinstvo je nešto vidljivo i iskustveno. Ali kako? Nema recepata. Opterećuju nas ratovi i sukobi iz prošlosti. Tko može promijeniti nakupljene stoljetne emocije, kolektivni identitet koji ovisi od toga? Potreban je uvjerljivi autoritet. Jedinstvo je moguće samo ako se pozivamo na vjerodostojan autoritet. To je Isus u povezanosti s Bogom (usp. Iv 17).

Gdje je ljubav i prijateljstvo, ondje je i Bog – pjevamo na Veliki četvrtak. Gdje ljubav koja povezuje Oca i Sina stanuje u ljudima, ona hrani viziju jedinstva kršćana koje nadilazi nacionalne, društvene ili političke razlike. Samo kršćani koji se međusobno ne dijele mogu služiti pomirenju i zadobiti novu privlačnu

snagu. Što je dublje ono što ljudi jedni s drugima dijele, to je njihova povezanost jača. Površne povezanosti stvaraju površno zajedništvo i površne zajednice. Ljudi se osjećaju najbliže jedni drugima kada mogu s drugima podijeliti radost i nadu, žalost i tjeskobu.

Na svakoj euharistiji okupljamo se oko *stola jedinstva*. Euharistijski stol jedinstva znak je onog stola za kojim Bog sve ljude okuplja oko sebe. Svake nedjelje slavimo tu nadu, povezani s kršćanskom braćom i sestrama po cijelom svijetu. I pozvani stvarati jedinstvo usprkos brojnim podjelama. Primiti ljubav kojom nas Bog sve obuhvaća i dijeliti je s drugima.

DUHOVI - PEDESETNICA *Svjedoci nade* (Dj 2, 1-13)

Kako ljudima približiti 'iskustvo Duha Svetoga'? Teolog Karl Rahner smatra da je potrebno *povezati* svakidašnja životna iskustva s darom i iskustvom Duha Svetoga: "U svojoj konkretnoj egzistenciji čovjek doživljava tisuće iskustava koja najprije ne promišlja ili ih potiskuje, tjera na rub svoje svijesti i s kojima se uopće ne želi istinski baviti, a koja su ipak tu. Ako ih se uistinu probudi, ona tada osvjetljavaju sadržaj kršćanske vjere već i stoga što božanska milost uvijek poziva čovjeka, ide mu ususret i djeluje u njegovoj egzistenciji."

Iz toga proizlazi da je svakidašnji život tajanstveni teritorij djelovanja Duha Svetoga, ako znamo vidjeti, prepoznati i osjetiti u onom običnom ono neobično, u prisnome ono što je čuđenja vrijedno i otajstveno. Na primjer, kad se radujemo ponovnom buđenju prirode. To je djelo Duha koji u prirodi unosi trag ljepote Božje. Kad smo svjesni da dišemo (udah i izdah), da živimo i da naše srce kuca. Živimo jer nam Bog udahnuje dah života. Duh Sveti potiče da biramo dobro, činimo dobro, da opraštamo i da se trudimo oko pomirenja među ljudima. Poziva na međusobnu solidarnost. Budi u nama osjećaj zahvalnosti. U žalosti je Duh Sveti Utješitelj, u smetenosti otvara i pokazuje put. Duh Sveti u nama svjedoči da smo doista djeca Božja.

U opisanim primjerima radi se o *Božjoj vjernosti* životu. Bog voli život. On dariva i obnavlja život. Uzdiže život. Slavi život. Bog je vjeran onome što je na početku stvorio. On želi da to živi i dospije do svoga dobrog cilja. Možda nam se čini, dok slušamo

mnoštvo negativnih vijesti iz dana u dan, da postoje samo ljudi koji žive u svađi i u međusobnoj mržnji, ili žive ravnodušni i hladni jedni pokraj drugih; međutim, naš je svijet ispunjen i ljudima koji se zalažu za pomirenje, koji su solidarni sa siromašnima i ugroženima, koji su blizu slabima i bolesnima. Duh je Božji stvarna i pozitivna sila u našoj povijesti i on uvijek pronalazi pojedince preko kojih može djelovati za opće dobro.

Danas slavimo i prisjećamo se kako su ljudi nekoć iskustveno doživjeli Isusa kao mjesto na kojemu je Bog pokazao snagu svoga Duha i bolesne liječio, grešnicima darivao novi početak, okupljao ljude kao braću i sestre. Uskrsnućem Isusa, s križa je zasjala nada, a ne rezignacija. Nakon žalosti i očajanja, učenike na Duhove ispunja nova nada. Povijesno gledajući nije moguće zaniijekati promjenu učenika: od obeshrabrenih i strašljivih učenika postali su odvažni svjedoci vjere u Krista! Uskrsli Krist ispunio ih je snagom Duha. Grijeh ili 'kultura smrti' (Ivan Pavao II.) nema zadnju riječ. Ljubav je Božja moćnija od grijeha i ona je izlivena u srca svih koji su povjerovali u Isusa. Na Duhove slavimo pobjedu Uskrsloga koja ulazi u našu povijest po daru Duha Svetoga.

Naše je povjerenje u sekulariziranu nadu oslabilo. Raspršili su se snovi o radikalnoj promjeni ljudskog roda. Kulturni pesimizam vlada u postmodernom društvu. Unatoč povećanju blagostanja ljudi trpe od kolektivne depresije. Raste nasilje u našim gradovima, širi se uporaba droge, povećava se razlika između bogatih i siromašnih, javlja se prijetnja ekoloških katastrofa, novih bolesti, porast terorizma, itd. Bez obećanja budućnosti, što možemo mi, sadašnja generacija, učiniti osim živjeti u sadašnjosti? Trenutačna zadovoljenja. Društvo vođeno konzumizmom. Oslabilo je vjerovanje da mi možemo učiniti društvo i svijet boljim. Preostaje sadašnjost kao sigurna luka u oceanu vremena. Nudimo li drukčiju sliku budućnosti? Vjerujemo li u konačnu pobjedu dobra nad zlom? Vjerujemo li u dolazak Kraljevstva i u svršetak svakog zla i patnje?

Nije lako u svakidašnjem životu potvrđivati duboko osvjedočenje da je svjetlo jače od tame, da je ljubav snažnija od hladnoće duha, da pomirenje može nadići mržnju. Duhovi su zapravo slavlje onoga što se danas naziva 'pozitivno razmišljanje'. Raspeti, koji je podnio i pretrpio sve negativnosti, šalje svoga Duha, 'Snagu odozgor' i njome ispunja svoje učenike da budu

svjedoci nade u svijetu. Ljudi ne mogu živjeti bez nade da će njihov život dobro završiti.

“I pokažu im se kao neki ognjeni jezici te siđe po jedan na svakoga od njih.” (Dj 2, 3) Duh Sveti, dakle, silazi na svakoga, a ne samo na službene predstavnike Crkve. Nisu tu bili samo apostoli i samo muškarci, nego svi se okupljeni napuniše Duha Svetoga. Svako je euharistijsko slavlje molitva za uvijek novi dolazak Duha Svetoga. Molitva za obnovu u Duhu. Duh Sveti označava kvalitetu božanskog života, po kojemu kršćani postaju novo stvorenje. Kršćani imaju dvojicu odvjetnika kod Boga: Isusa i Duha Svetoga. Sin i Duh Sveti ‘dvije su ruke Očeve’ (Irenej).